

טורי הברברג שמואל (יוסף)

2237

בן דבורה-דורה וצבי-דויד

נולד ב- 1925

התגייס לצה"ל ב- 1948

שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- כ"א בכסלו תשי"ט 23.12.1948

בקרב בכיס פלוגיה.

הזכרתי (יו"ס) Spector

שמואל, בן דבורה וצבי-דוד (הרש), נולד בשנת תרפ"ה (1925) בעיר לודז', פולין. בן למשפחת עמלים היה, למד בבית ספר עממי ומגיל צעיר השתתף בעול פרנסת הבית. בשל כך היה רציני יותר מכפי גילו, ורק לעתים נדירות השתתף במשחקי הילדים. בהיותו נער הצטרף לתנועת "גורדוניה" בעירו. ערב מלחמת העולם השנייה הייתה פולין למוקד המרכזי של יהדות העולם בתחומי הפעילות הדתית, הלאומית, הפוליטית, החברתית והתרבותית. במדינה חיו כשלושה רבע מיליון יהודים, ובלודז' לבדה ישבו כ-225,000 יהודים, הקהילה השנייה בגודלה אחרי ורשה הבירה. יהודי לודז' תרמו רבות לפיתוחה של העיר. לבד מייסוד מפעלי תעשייה רבים הייתה העיר גם מרכז תרבות יהודית חשוב. נבנתה בה רשת בתי ספר יהודיים, אנשי רוח דגולים פעלו בה ופעילות פוליטית וציבורית ערה התנהלה בין אנשיה. הגרמנים כבשו את פולין בספטמבר 1939, ומיד לאחר מכן הוחמר מצב היהודים במדינה. מתחילת הכיבוש ועד מרס 1940 גורשו מלודז' כ-70,000 יהודים. רבים מבין אלו שיצאו מרצונם נמלטו למזרח, לאזורים שבשליטת הסובייטים. ב-8 בפברואר 1940 הוקם בלודז' גטו. הגטו נסגר באפריל 1940 וכ-200,000 יהודים נדחסו בו בתנאים בלתי אנושיים. יהודי הגטו נוצלו ככוח עבודה זול ואולצו לעבוד במפעלי ייצור עבור הגרמנים. במהרה היה הגטו לאתר תמוות המונים: הצפיפות ותנאי התברואה הירודים גרמו מגפות, והאוכלוסייה סבלה מקור ומרעב. במהלך שנת 1942 שנלחו מהגטו כ-80,000 איש למחנות השמדה, בעיקר לחלמנו. גטו לודז', שהיה האחרון שהתקיים בפולין, חוסל באביב 1944. לשם כך הופעל מחדש מחנה ההשמדה חלמנו, אליו גורשו היהודים במסווה של שילוחים למחנות עבודה בגרמניה. מאוגוסט 1944 גורשו כל היהודים שנותרו בגטו למחנה ההשמדה אושוויץ. עד תום המלחמה נרצחו כמעט כל יהודי לודז'. גורלם היה כגורל תשעים אחוז מיהודי פולין. שמואל ומשפחתו היו בין הכלואים בגטו לודז'. מדי יום היה שמואל יוצא לעבודה במחנה העבודה, וגם בתנאי המחנה ידע לשמור על צלם האדם שבו ותמיד היה מוכן לעזור לכל כושל. מאוחר יותר הועבר למחנה ההשמדה אושוויץ, שם זכה לראות את השחרור. בני משפחתו נספו במחנה. עם תום המלחמה היה מן הראשונים שהצטרפו לעלייה ב' שהפעילו שליחי ה"הגנה" מארץ ישראל. ב-2 באוגוסט 1946 עלה שמואל באוניית המעפילים "כ"ג יורדי הסירה". האונייה, שאורגנה על ידי המוסד לעלייה ב' של ה"הגנה", הפליגה מנמל בוקה-די-מגרה באיטליה כשעל סיפונה 790 מעפילים מארצות מזרח ומרכז אירופה, חברי תנועות נוער שונות. בהגיעה לאזור קפריסין נתגלתה על ידי מטוס סיור, ומשחתת של הצי המלכותי הבריטי השתלטה על הספינה וגררה אותה לנמל חיפה. המעפילים פתחו בשביתת רעב במחאה על גירושם הצפוי, אך לאחר מאבק אלים הועלו בכוח לאונייה בריטית ונלקחו למחנות בקפריסין. לאחר כמחצית השנה במחנה המעצר בקפריסין הגיע שמואל לישראל בראשית 1947. הוא התיישב בתל אביב, והיה בעל מכבסה ברחוב יהודה הלוי. בפרוץ מלחמת העצמאות היה שמואל בין ראשוני המתגייסים. שירת בגדוד 13 בחטיבה 1, חטיבת "גולני". היה שותף לקרבות הגדוד מראשית המלחמה, בעיקר באזור הדרום. שמואל הירבה לכתוב מכתבים מהחזית לקרובי משפחתו. באחד ממכתביו כתב: "... חושבני שאין דור בתולדות ההיסטוריה שלנו אשר עבר מה שעובר על דורנו, אבל עלינו גם הפעם לעמוד בניסיון ולהגן על כבודנו. אם זכינו אחרי אלפי שנות גלות להיות עדים לתקומת מדינתנו - עלינו להילחם ולנצח!". בדצמבר 1948 השתתף שמואל במבצע "חורב". מבצע "חורב" (נקרא גם מבצע "עין" - עזה, עוג'ה, עסלוג) בסוף 1948 נועד להדוף את הצבא המצרי מתחומי ישראל דרומה. במסגרתו הוטל על חטיבת "גולני" ליצור הטעיה באגף המערבי של החזית, לפני הפעלת המאמץ העיקרי באגף המזרחי. בלילה 22/23 בדצמבר 1948 כבשו כוחות החטיבה את משלט 86 מצפון לחאן יונס, איימו על הכביש אל מסת, הברזל ויצרו את הרושם שהכוונה היא ליצור נתק בין הכוחות המצריים שברצועת עזה לבין סיני. המצרים הגיבו בהתקפת נגד עזה בסיוע ארטילריה ושריון, ובלחץ האויב נאלצו לוחמי "גולני" לסגת. בקרב זה, בכ"ב בכסלו תש"ט (23.12.1948), נפל שמואל. שמואל היה בן עשרים ושלוש בנפלו. נטמן בגבולות. ביום ט"ז באב תש"ט (11.8.1949) הועבר למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי בנחלת יצחק. למרות כישלון חלק מתכנוני מבצע "חורב" הושגה מטרתו העיקרית, המצרים נותרו לכודים ב"כיס פלוג'ה" ובנקודות אחרות נאלצו לסגת. בתחילת ינואר 1949 הודיעה מצרים על נכונותה להפסקת אש, ובכך פסקה הלחימה בחזית הדרום.

גדוד "13" (13)

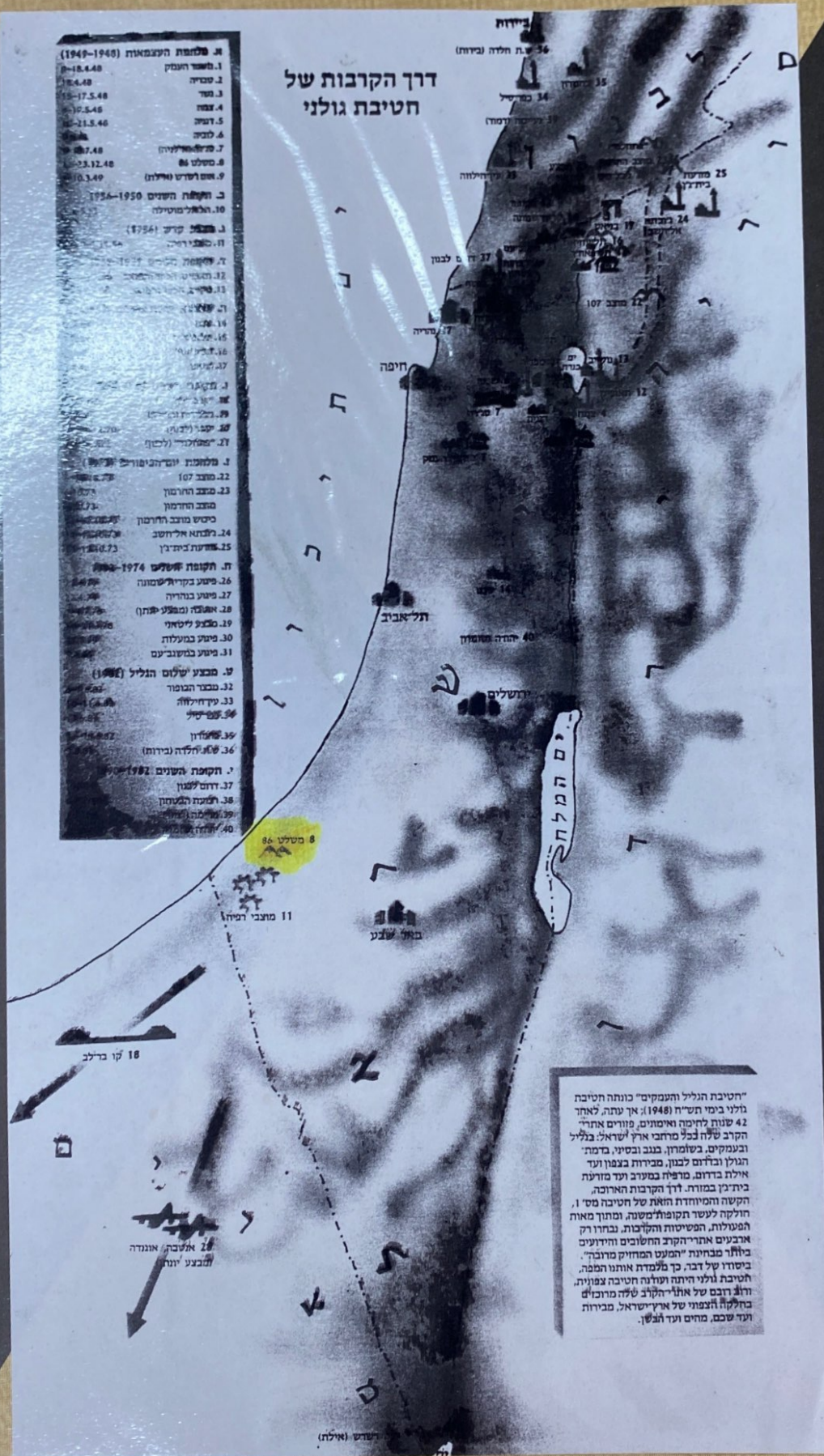
החטיבה בתש"ח

הנוף האנושי של החטיבה

הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב-פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ-ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי-אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בתורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות. בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה ותותמה המיוחדת, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד-האדמה ויושב-הכפר: עקשנות, צמידות

למשימה, שורשיות ושקט..."

דרך הקרבות של החטיבה

מבצע "חורב" בו נהרג שמואל

מבצע "חורב" - הקרב על "משלט 86" (דצמבר 1948)
מטרת מבצע "חורב" היתה מיגור הצבא המצרי הפולש וגירוש משטח ארץ-ישראל. השלב הראשון של המבצע נועד לחסל את הזרוע המזרחית של הצבא המצרי (בציר ביר-עסלוג' - עוג'ה אל-חפיר) תוך כדי ריתוק הזרוע המערבית (בציר עזה-רפיח-אל-עריש) והטעייתה בפשיטות ובפעולות הטרדה. התקפת הריתוק וההטעיה בגיזרה המערבית בוצעה על-ידי חטיבת גולני, כאשר המאמץ העיקרי שלה (על-ידי גדוד "גדעון") היה התקפה על "משלט 86", הרבס שבין חאן-יונס לדיר-אל-בלת, במרחק 2 ק"מ בלבד ממסילת הברזל עזה-רפיח. "מאמץ משני" בוצע למחרת ע"י משוריני גדוד "הפשיטה הממוכן" - פשיטה על עבאסאן, וע"י פלוגה מגדוד "ברק" שתפסה

את "משלט 108". "משלט 86" החשוב נכבש ע"י חיילי גדוד "גדעון" עוד בליל ה-28 בדצמבר 1948, אך בשל תנאי החורף הקשים במיוחד, סופות-חול, גשמי-זעף והפגזה מצרית, לא הגיעה שיירת האספקה והנשק המסייע (כולל מרגמות 3 אינץ' ותותחי נ"ט) אל המשלט. למחרת ערכו המצרים במשך כל היום התקפות נגד רצופות של כוחות חי"ר ושריון גדולים, בסיוע נושאי-לחביונים מוסעים ובשעה 14.30

אחה"צ נאלצו לוחמי הגדוד לעזוב את "משלט 86" ולסגת תוך אבידות כבדות.

מפקדיו

חבריו

מתוך הקרב

פינוי פצועים

הברברג שמואל ז"ל

ארץ הולדתו של שמואל ז"ל

רפובליקת פולין היא מדינה במרכז אירופה, הגובלת בגרמניה במערב, בצ'כיה ובסלובקיה בדרום, באוקראינה ובבלארוס במזרח ובליטא, ברוסיה (מחוז קלינינגרד) ובים הבלטי בצפון. המדינה הפולנית נוסדה לפני יותר מ-1000 שנים תחת שושלת פיאסט, והגיעה לתור הזהב שלה לקראת סוף המאה ה-16 תחת השושלת היג'לונית, כאשר פולין הייתה אחת המדינות העשירות והחזקות ביותר באירופה. ב-3 במאי 1791 הסיים (הבית התחתון של הפרלמנט) של ברית פולין-ליטא הצביע עבור קבלת חוקת מאי לפולין, החוקה הראשונה הכתובה באירופה והשנייה בעולם אחרי חוקת ארצות הברית. זמן קצר לאחר מכן, חדלה פולין מלהתקיים לאחר שחולקה על ידי שכנותיה: האימפריה הרוסית, אוסטריה ופרוסיה.

המקום הזה
 כמו גוש מטמטם
 אדיש לכל כאב ושבר
 המשיך בשלו.
 בקשי הד קטן
 צוחת כאב.
 מתגעגע אליך, אחי היקר
 צחוק, לחיוך, לחבוק
 גיחות, ללגלוג העצמי
 כל מה שחשבתי
 שיהיה לי מחר
 מחר, מחר, מחר
 מחר, מחר, מחר

תנועת נוער שבה השתתף שמואל ז"ל

גורדוניה הייתה תנועת נוער ציונית שדגלה בערכי א"ד גורדון, ממייסדי "דת העבודה": הגשמה, ציונות עובדת (עבודה עצמית) וחינוך האדם.

גורדוניה הוקמה בגליציה בשנת 1925. היו לה סניפים בכוליות, ובמיוחד סניפים באוקראינה, ישראל, ארגנטינה, ארצות הברית ואף תוניסיה. התנועה התפרקה בשנות ארצה בשנת 1929 - רובם במסגרת החלוצי.

גורדוניה הפכה להיות תנועת הנוער של חבר הקבוצות ובשנות 1920-1930 לחבר הקבוצות של תנועת "גורדוניה" (שקודם לכן היו נאמנות תחת "איגוד גורדוניה"), יחד עם מנהיג התנועה פנחס לבון.

ארגון שבו השתתף שמואל ז"ל

ארגון ההגנה היה הארגון הצבאי הגדול והמרכזי של היישוב היהודי בארץ ישראל בתקופת המנדט הבריטי, והיווה למעשה את התשתית להקמת צה"ל עם הקמת המדינה. "ההגנה" הוקמה ביוני 1920 על ידי מפלגת אחדות העבודה, כחלק מהתפיסה הביטחונית של ראשי מוסדות היישוב. עד לאותה תקופה, התפיסה הביטחונית של היישוב בארץ ישראל דגלה בהגנה על יישובים בודדים, אך בעקבות מאורעות תל-חי השתנתה תפיסה זו, והיה צורך להקים ארגון שיוכל להגן על כל הארץ. על מנת לבצע את השינוי, פורק ארגון השומר, ובכינוס של "אחדות העבודה" בחוות כנרת הוחלט להקים את ארגון "ההגנה". המפלגה התקשתה לממן ולהפעיל ארגון בסדר גודל כזה, ולאחר כחצי שנה הועברה השליטה בארגון לידי ההסתדרות, שאיחדה לתוכו את חברי גדוד העבודה. "ההגנה" הוגדרה כארגון כלל-ארצי שמטרתו לספק הגנה כוללת ליישוב היהודי. היא החליטה כבר ביום הקמתה לפתוח את שורותיה לכל, ללא אפליה על רקע שייך פוליטי, מעמדי, מגדרי או אחר.

